

AMO.CZ

ŘÍJEN 2016

DELEGÁTŮV PRŮVODCE | XXII | OSN | HRC

Delegátův průvodce HRC

Markéta Aranyossyová

PRAŽSKÝ STUDENTSKÝ SUMMIT | WWW.STUDENTSUMMIT.CZ

Drazí čtenáři,
právě se Vám do ruky dostal tento stručný průvodce, který se pokusí osvětlit fungování, Rady pro lidská práva, jednoho ze základních orgánů OSN. Na následujících několika stránkách se dozvíte nejen to, jak funguje a na jakých principech tento orgán stojí, ale také co vás čeká a nemine, pokud se na několik měsíců stanete delegátem, který na lidskoprávním poli zastupuje svoji zemi.

Zvláštní pozornost doporučuji upnout nejen k postavení Rady pro lidská práva v rámci OSN a jejímu poslání, ale také k její samotné činnosti, jejíž instrumenty jsou velmi důležité při reálném jednání. S některými z těchto instrumentů se budete mít možnost setkat při simulaci tohoto skvělého a velmi důležitého orgánu na Pražském studentském summitu.

Postavení Rady pro lidská práva v rámci Organizace spojených národů

Organizace spojených národů za své přední úspěchy označuje především vytvoření uceleného souboru právních norem na ochranu lidských práv. Od samotného vzniku OSN byly za tímto účelem vytvořeny nejrůznější instituce na ochranu těchto práv. Jednalo se především o Komisi pro lidská práva vytvořenou v roce 1946, a o dodnes fungující pozici Vysokého komisaře OSN pro lidská práva.

V roce 2006 nahradila Komisi pro lidská práva Rada pro lidská práva. Ta ve struktuře celé Organizace spojených národů spadá přímo pod Valné shromáždění, a to jako tzv. pomocný či podpůrný orgán, který může být dle potřeby zřízen Valným shromážděním dle článku č. 22 Charty OSN.¹ Rada je zodpovědná za prosazování všeobecného respektu pro ochranu všech lidských práv a základních svobod bez jakéhokoliv odlišování a ve férovém duchu.²

Současný generální tajemník Organizace spojených národů Ban Ki-moon označil problematiku lidských práv za ústřední téma, které má spojovat práci Organizace OSN v klíčových otázkách míru a bezpečnosti, rozvoje, humanitární pomoci a v ekonomické a sociální problematice. Nejen Rada pro lidská práva, ale v současnosti téměř všechny orgány a specializované agentury OSN se do určité míry podílí na ochraně lidských práv.³

Vznik Rady pro lidská práva

Jak už bylo nastíněno výše, Rada pro lidská práva vznikla roku 2006 jako nástupkyně Komise pro lidská práva, a to především z důvodu, že Komise pro lidská práva již nebyla schopna naplňovat základní požadavky, které se od ní v souvislosti s ochranou lidských práv očekávaly. Tuto neschopnost můžeme přičíst několika faktorům. Především se jedná o velmi nízký status v rámci OSN, který Komise měla. Tento základní problém byl vyřešen tím, že Rada pro lidská práva má jakožto orgán přímo podřízený Valnému shromáždění status přirozeně vyšší než Komise, která podléhala, například při volbě nových členů, Hospodářské a sociální radě.

S nástupem Rady pro lidská práva došlo i k dalším důležitým změnám. Například se změnila délka jednání. Rada pro lidská práva oproti Komisi pro lidská práva, která zasedala jednou ročně po dobu šesti týdnů[°], zasedá třikrát ročně nejméně na deset týdnů[°]. Byly také doplněny určité nové mechanismy, které Rada pro lidská práva užívá, a tím došlo k zefektivnění činnosti celé OSN v rámci ochrany lidských práv. Dále byly stanoveny požadavky státům ucházejícím se o členství v Radě. Při výběru by měl být brán v úvahu stav dodržování lidských práv v kandidátských zemích.

Samotný vznik Rady pro lidská práva je tedy spojen s datem 15. 3. 2006, kdy po měsících intenzivního vyjednávání schválilo Valné shromáždění OSN na svém 72. plenárním zasedání rezoluci 60/251 ustanovující tento nový orgán. Byl to důsledek dlouhodobých snah některých zemí a tehdejšího generálního tajemníka Kofi Annana o vytvoření nového orgánu OSN, který by měl vyšší status než původní málo funkční Komise pro lidská práva. Kofi Annan již ve své zprávě „Ve větší svobodě“ z března 2005 navrhoval vznik Rady pro lidská práva.⁴ V tomto úsilí získal

¹ Charta Organizace spojených národů a Statut mezinárodního soudního dvora. OSN.cz [online]. [cit. 2016-08-08]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/charta-organizace-spojonych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>.

² Human Rights Council, G.A. Res. 60/251. Human Rights Library: University of Minnesota [online]. [cit. 2016-08-08]. Dostupné z: <http://hrlibrary.umn.edu/hrc60-251.html>.

³ UNITED NATIONS 2005: 187 – 195

⁴ Ve větší svobodě. Informační centrum OSN v Praze [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/04/ve-vetsi-svobode.pdf>.

podporu i na tehdejší Světovém summitu v New Yorku. Rezoluce 60/251 byla přijata 170 hlasy ze 191 možných. První zasedání HRC se konalo 19. června 2006 v Ženevě.⁵

Struktura Rady pro lidská práva

V Radě pro lidská práva zasedá 47 členských zemí, které jsou voleny jednotlivě a přímo v tajném hlasování na základě geografického klíče vždy nadpoloviční většinou všech členských států Valného shromáždění.⁶ Jejich funkční období je tříleté a zároveň může být každý členský stát zvolen maximálně na dvě po sobě následující funkční období. Volba probíhá každý rok a vždy se obměňuje přibližně 1/3 států v každém regionu.⁷ Členské země jsou rozděleny do již zmíněných regionů – těmi jsou Afrika (13 států), Asie (13 států), Východní Evropa (6 států), Latinská Amerika a Karibské státy (8 států), Západní Evropa a ostatní státy (7 států).

Poté je zvolen předseda a čtyři místopředsedové. Důležitým prvkem je to, že pokud by člen Rady pro lidská práva systematicky či zásadně porušoval lidská práva, může být dvoutřetinovou většinou přítomných členů Valného shromáždění zbaven členství.⁸

Současní členové Rady pro lidská práva (v závorce je uveden konec funkčního období)

Africké státy (13)	Asijské státy (13)	Východoevropské státy (6)	Latinskoamerické a karibské státy (8)	Západoevropské státy a další (7)
Burundi (2018)	Jižní Korea (2018)	Gruzie (2018)	Ekvádor (2018)	Belgie (2018)
Pobřeží slonoviny (2018)	Kyrgyzstán (2018)	Slovinsko (2018)	Panama (2018)	Německo (2018)
Etiopie (2018)	Mongolsko (2018)	Albánie (2017)	Venezuela (2018)	Švýcarsko (2018)
Keňa (2018)	Filipíny (2018)	Lotyšsko (2017)	Bolívie (2017)	Nizozemsko (2017)
Togo (2018)	Spojené arabské emiráty (2018)	Makedonie (2016)	El Salvador (2017)	Portugalsko (2017)
Botswana (2017)	Bangladéš (2017)	Rusko (2016)	Paraguay (2017)	Francie (2016)
Republika Kongo (2017)	Indie (2017)		Kuba (2016)	Spojené království (2016)
Ghana (2017)	Indonésie (2017)		Mexiko (2016)	
Nigérie (2017)	Katar (2017)			
Alžírsko (2016)	Čína (2016)			
Maroko (2016)	Maledívy (2016)			
Namibie (2016)	Saudská Arábie (2016)			
Jihoafriká republika (2016)	Vietnam (2016)			

⁵ Instituce na ochranu lidských práv - Rada pro lidská práva. Informační centrum OSN v Praze [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z: <http://www2.osn.cz/lidska-prava/?kap=7&subkap=34>.

⁶ Membership of the Human Rights Council. Office of the High Commissioner: United Nations Human Rights [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/Membership.aspx>.

⁷ FAQ's on the Human Rights Council. United Nations: UN News Centre [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z: http://www.un.org/News/dh/infocus/hr_council/hr_q_and_a.htm.

⁸ Tamtéž.

Do struktury HRC patří i tzv. Poradní výbor Rady pro lidská práva (Human Rights Council Advisory Committee), který byl zřízen rezolucí 5/1 Rady pro lidská práva z roku 2007 a poprvé se sešel v srpnu roku 2008. Poradní výbor nahradil Subkomisi pro lidská práva, která působila pod Komisí pro lidská práva a v průběhu prvních dvou let i pod samotnou Radou pro lidská práva. Poradní výbor se skládá z 18 expertů, jež jsou rozděleni do všech pěti regionů, ve kterých poté pracují. Tito experti jsou navrženi členskými státy a následně voleni na tříleté období bez možnosti znovuzvolení.

Poradní výbor má za úkol pracovat jako výzkumný tým Rady – vypracovává analýzy pouze na žádost Rady pro lidská práva, a to ohledně konkrétních témat týkajících se ochrany lidských práv, poskytuje doporučení Radě k zvýšení efektivity její práce, ovšem nepřijímá žádné rezoluce či závazná rozhodnutí. Výbor zároveň spolupracuje s vládami členských států OSN, odbornými institucemi či neziskovými organizacemi zabývajícími se otázkami souvisejícími s lidskými právy. Mezi hlavní oblasti zájmu Poradního výboru patří (na základě rozhodnutí Rady pro lidská práva během šestého setkání) především situace domorodého obyvatelstva v problémových zemích, moderní formy otroctví a problematika menšin a sociálních fór.⁹

Činnost Rady pro lidská práva

Rada pro lidská práva se schází pravidelně během roku, a to konkrétně v březnu po dobu jednoho měsíce, v červnu po dobu tří týdnů a v září též po dobu tří týdnů nebo v případech urgentního porušování lidských práv¹⁰ – poslední takové speciální setkání nastalo 17. prosince 2015, na základě něhož byla přijata rezoluce reflektující porušování lidských práv ve státě Burundi¹¹. Rada zařadila do své agendy široké spektrum témat spojených s problematikou lidských práv.¹² Mezi poslední probíraná témata na půdě Rady pro lidská práva, která byla mimo jiné i součástí programu 32. zasedání v období od 13. 6. do 1. 7., patří například mladiství a lidská práva, eliminace diskriminace žen, ochrana proti násilí a diskriminaci založené na sexuální orientaci a genderové auto-identifikaci, či právo na vzdělání.¹³

9 Background information on the Advisory Committee. UNITED NATIONS - Office of the High Commissioner: HUMAN RIGHTS COUNCIL ADVISORY COMMITTEE [online]. [cit. 2016-08-06].

Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/AdvisoryCommittee/Pages/AboutAC.aspx>.
10 Sessions. UNITED NATIONS - Office of the High Commissioner: UNITED NATIONS HUMAN RIGHTS COUNCIL [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/Sessions.aspx>.

11 24th special session of the Human Rights Council. UNITED NATIONS - Office of the High Commissioner: UNITED NATIONS HUMAN RIGHTS COUNCIL [online]. [cit. 2016-08-06].

Dostupné z:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/SpecialSessions/Session24/Pages/24thSpecialSession.aspx>.

12 List of Human Rights Issues. UNITED NATIONS - Office of the High Commissioner [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Pages/ListOfIssues.aspx>.

13 32nd session of the Human Rights Council. UNITED NATIONS HUMAN RIGHTS Office of the High Commissioner [online]. [cit. 2016-08-08]. Dostupné z:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session32/Pages/ResDecStat.aspx>.

Univerzální periodická revize ochrany lidských práv v členských zemích OSN (Universal Periodic Review – UPR)

The Universal Periodic Review "has great potential to promote and protect human rights in the darkest corners of the world." – Ban Ki-moon, UN Secretary-General¹⁴

Univerzální periodická revize byla stejně jako samotná Rada pro lidská práva vytvořena na základě rezoluce 61/251 z roku 2006. Jedná se o unikátní mechanismus, který umožňuje Radě pro lidská práva pravidelnou kontrolu dodržování lidských práv na území členských států celé OSN. Všechny tyto státy jsou kontrolovány opakovaně v jednotlivých cyklech, což zaručuje jejich spravedlivou a pravidelnou kontrolu.¹⁵ Během prvního cyklu, který trval od roku 2008 do konce roku 2011, prošlo univerzální periodickou revizí 48 států během každého roku tohoto cyklu. Druhý cyklus započal v květnu roku 2012 a bude trvat do konce roku 2016. Některé státy, především ty s vážnými nedostatky v oblasti dodržování lidských práv či státy, které jsou v daném období členy Rady pro lidská práva, mohou být během přibližně čtyřletého cyklu kontrolovány vícekrát.¹⁶

Kontrola je prováděna skupinou tří členských států Rady pro lidská práva (jinak známé jako „trojka“) – tyto státy jsou každoročně voleny losem během volby členů Rady pro lidská práva na půdě Valného shromáždění. Zástupci těchto zvolených zemí poté pracují v roli zpravodajů, kteří na základě sběru informací o kontrolovaném státu vypracují zprávu, která je základem pro následující diskuzi. V této zprávě jsou zohledněny také informace od nejrůznějších nevládních organizací pracujících v dané zemi. Dále je brán zřetel na hodnotící zprávy dalších institucí OSN. Těmi jsou například UNHCR, UNICEF, UNESCO, aj. Finální hodnocení se skládá ze všech relevantních informací o dané zemi. Po vydání tohoto hodnocení je kontrolovaná země pozvaná na řádnou schůzi Rady pro lidská práva, kde v rámci interaktivní diskuze obhajuje a vysvětluje své kroky v oblasti lidských práv zmíněné ve finální zprávě.¹⁷

Zvláštní procedury (Special Procedures)

Zvláštní procedury zahrnují takřka veškerou činnost Rady pro lidská práva v problémových oblastech jak z tematického hlediska, tak z hlediska geografického. Jedná se zejména o ustanovení a následnou práci zvláštních zpravodajů, zvláštních komisařů OSN nebo nezávislých expertů. Konkrétně můžeme mezi speciální procedury zahrnout například komunikaci se státy, ve kterých jsou lidská práva porušována, za cílem vyjasnění situace, případně její následné nápravy, návštěvy těchto zemí, vypracovávání odborných studií, organizování tematických panelových diskuzí během zasedání Rady pro lidská práva, aj. Cílem Rady pro lidská práva je posílení mechanismů, vzájemná koordinace jednotlivých procedur pro řešení problémů i zefektivnění této činnosti do budoucna.¹⁸

¹⁴ Universal Periodic Review. UNITED NATIONS - Office of the High Commissioner [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/UPRMain.aspx>.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ Basic facts about the UPR. UNITED NATIONS - Office of the High Commissioner: UPR [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/BasicFacts.aspx>.

¹⁷ Basic facts about the UPR. UNITED NATIONS - Office of the High Commissioner: UPR [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/BasicFacts.aspx>.

¹⁸ Special Procedures of the Human Rights Council - Introduction. UNITED NATIONS - Office of the High Commissioner: UPR [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/SP/Pages/Introduction.aspx>.

Stížnostní řízení (Complaint Procedure)

Tento mechanismus umožňuje jednotlivým členským státům, ale také lidskoprávním institucím, nevládním organizacím a jednotlivcům, podat k Radě pro lidská práva stížnost na závažné a doložené porušování jakýchkoliv lidských práv kdekoliv na světě. Rada pro lidská práva určí po přijetí a prozkoumání stížnosti dvě nezávislé skupiny, které situaci sledují. Ty se poté minimálně dvakrát ročně sejdou a mohou navrhnout Radě, aby se tímto problémem zabývala hlouběji. Může tak dojít až k určení již výše zmíněných Zvláštních procedur.¹⁹

Rada pro lidská práva na Pražském studentském summitu

V Radě pro lidská práva na Pražském studentském summitu zasedá 47 států. Samotné body agendy jsou voleny tak, abychom se během našeho jednání co nejvíce přiblížili skutečné agendě simulované Rady pro lidská práva. Během celého ročníku nás kromě zajímavých lidskoprávních přednášek, interaktivních her, rétorických cvičení a samozřejmě intenzivního jednání nad body agendy čeká také již výše zmíněná Univerzální periodická revize. Závěrem téměř půlroční práce by mělo být několik vámi vypracovaných a přijatých dokumentů a především radost z dobře odvedené práce.

¹⁹ HUMAN RIGHTS COUNCIL COMPLAINT PROCEDURE. UNITED NATIONS - Office of the High Commissioner [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/ComplaintProcedure/Pages/HRCComplaintProcedureIndex.aspx>.

Seznam použitých zdrojů

24th special session of the Human Rights Council. UNITED NATIONS - Office of the High Commissioner: UNITED NATIONS HUMAN RIGHTS COUNCIL [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/SpecialSessions/Session24/Pages/24thSpecialSession.aspx>.

32nd session of the Human Rights Council. UNITED NATIONS - Office of the High Commissioner [online]. [cit. 2016-08-08]. Dostupné z:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session32/Pages/ResDecStat.aspx>.

Background information on the Advisory Committee. UNITED NATIONS - Office of the High Commissioner: HUMAN RIGHTS COUNCIL ADVISORY COMMITTEE [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/AdvisoryCommittee/Pages/AboutAC.aspx>.

Basic facts about the UPR. UNITED NATIONS - Office of the High Commissioner: UPR [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/BasicFacts.aspx>.

Basic facts about the UPR. UNITED NATIONS - Office of the High Commissioner: UPR [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/BasicFacts.aspx>.

FAQ's on the Human Rights Council. United Nations: UN News Centre [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z:

http://www.un.org/News/dh/infocus/hr_council/hr_q_and_a.htm.

HUMAN RIGHTS COUNCIL COMPLAINT PROCEDURE. UNITED NATIONS - Office of the High Commissioner [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/ComplaintProcedure/Pages/HRCComplaintProcedureIndex.aspx>.

Human Rights Council, G.A. Res. 60/251. Human Rights Library: University of Minnesota [online]. [cit. 2016-08-08]. Dostupné z:

<http://hrlibrary.umn.edu/hrc60-251.html>.

Charta Organizace spojených národů a Statut mezinárodního soudního dvora. OSN.cz [online]. [cit. 2016-08-08]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/charta-organizace-spojnych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>.

Instituce na ochranu lidských práv - Rada pro lidská práva. Informační centrum OSN v Praze [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z: <http://www2.osn.cz/lidska-prava/?kap=7&subkap=34>.

List of Human Rights Issues. UNITED NATIONS - Office of the High Commissioner [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z:

<http://www.ohchr.org/EN/Issues/Pages/ListOfIssues.aspx>.

Membership of the Human Rights Council. Office of the High Commissioner: United Nations Human Rights [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/Membership.aspx>.

Sessions. UNITED NATIONS - Office of the High Commissioner: UNITED NATIONS HUMAN RIGHTS COUNCIL [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/Sessions.aspx>.

Special Procedures of the Human Rights Council - Introduction. UNITED NATIONS - Office of the High Commissioner: UPR [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/SP/Pages/Introduction.aspx>.

Universal Periodic Review. UNITED NATIONS - Office of the High Commissioner [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/UPRMain.aspx>.

Ve větší svobodě. Informační centrum OSN v Praze [online]. [cit. 2016-08-06]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/04/ve-vetsi-svobode.pdf>.

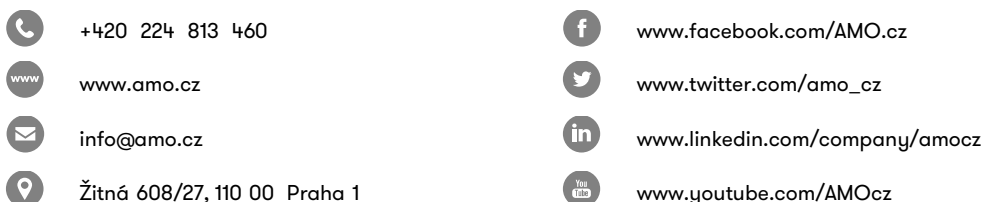
Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání čtyř klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO, EU a OBSE.

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

Autoři

Autor: Markéta Aranyossová

Imprimatur: Tomáš Opat, Filip Jelínek

Jazyková úprava: Jana Fialová

Technická úprava: Petra Hubatková

Delegátův průvodce slouží jako vzdělávací materiál pro žáky středních škol účastnících se Pražského studentského summitu. Všichni partneři projektu jsou uvedeni [zde](#).

Generální partner

